

SASDER Antalya Mayıs 2017

Tıp ve Sanat

Prof. Dr. Haydar Sur
Üsküdar Üniversitesi Öğretim Üyesi

1. Kısım - Hekimlik

Hekimlerin düşebileceği bazı hatalar

- Herkesin sağlığının iplerinin elinde olduğuna kendini inandırması, sonra bu inancı kaybettikçe hayal kırıklığına bürünmesi
- Hayal kırıklığını bastıracak uğraşlar, hobiler eğlenceler edinirken aşırı kumar içki vb. düşkünlüğüne girmesi
- Diğer sağlık mesleklerini yok sayması ve omuzdaşlarıyla takım oyunu oynayamaması, tek başına hayat kurtaran aslan havasına girmesi

Çağımızda hekimi bekleyen 3 tehlike

- Mekanikleşme - herşeyi standartlara göre yapma, bunun dışını hiç düşünmeme ve kabuğuna çekilme
- Branşının esiri olma – bütünü kaçırma (tıbbi bütünü kaçıran hayatın bütünü haydi haydi kaçıırır)
- Hayatın medikalizasyonu – herşeyi tıpla ve sağlıkla bağlantılandırma ve tıbbın hayata baskı kurması

Hekim kimdir – nedir?

- Hekim sadece bir teknisyen değil aynı zamanda bir estetisyendir, duygusal algılaması yoluyla işini yapan kişi
- Hekimlikte bilgileri tam edinebilmek için entelektüel zeka (IQ) şarttır ama yetmez, iyi hekim diyebileceğimiz kim varsa hepsinin duygusal zekası (EQ) çok yüksektir
- Birçok hekim doğrudan sanatçı olmayı seçmek ile kendisini dindirmiştir
- Önceki yüzyıllarda zaten sanat da, felsefe de, bilim de tek bir potada götürülebiliyordu. Alim bunların hepsinden nasiplenmiş olmalıydı. Kümülyasyon da azdı
- (İbn-i Sina, Farabi, Leonardo, Michelangelo, her birinden iyi anlayan insanlardı)

Alın size birkaç örnek

- Dr. Anton Çehov (öykü, roman ve tiyatro oyunu yazarı)
- Dr. George Chicotot (ressam)
- Dr. Arthur Conan Doyle (Sherlock Holmes karakterinin düşünürü ve yazarı)
- Dr. Laennec (flütçü, stetoskobu bulan kişi)
- Dr. Theodor Billroth (yakın arkadaşı Brahms'ın eserlerini inceleyen bazı düzeltmeler yapan kişi)

Sanat gerçeği anlamaya yarayan bir yalandır

- “Sanat gerçek değişime yol açacak yeni yeni muhayyile şekilleri oluşturur.”

J. Oppenheimer

- ““Boş zamanlarımda bale ve matematikle uğraşıyorum, bunlar benim şiirimi kuvvetlendiriyor”

Paul Valery

Mevcut durum

- Bireysel bir rahatsızlık olduğunda, bunun ne olduğunu anlamak kadar kişinin yaşamında ne manaya geldiğini anlamak da önemli
- Sağlık profesyonellerinin kendi biasları ve ön kabulleri hasta adına onları yargı hatalarına götürebilmekte
- Hastalarla bir arada olurken kendi korkuları, endişeleri, anksiyeteleri ve duygusal esneklikleri araya giriyor
- Böylece hastadan tamamen ayırık durarak nesnel tutum alma çabaları bir bakıma tam sağlanamıyor

Tıbbın Durduđu Yer Melez Alandır

- Tıbbın yarı pozitif yarı sosyal bilim hali, uygulamaların bilimsel aktivite mi yoksa zanaat mı olduğu konusunu hep gündeme getiriyor
- Hekimin subjektivitesinin her şeyin üstünde olduğu ve her durumda dilediği kararları alabileceğini düşünmek büyük hatadır
- Her şeyi dibine kadar standardize etmeye kalkışmak da robotluğu, hastalara “x” muamelesi yapmayı getiriyor

TIPTA İNSANİ BİLİMLER

(Medical Humanities)

- Hekimliğin bozulmuş şirazesini tekrar düzeltmek adına 21. yüzyılda gittikçe yayıldı
- Güzel sanatların (görsel, işitsel ve performans sanatları) ve insani bilimlerin (edebiyat, dilbilim, hukuk, felsefe, ilahiyat vb.) insan sağlığı ve iyilik haline katkı vermesi ve bunu geliştirmesini hedefleniyor
- Hekim olanları ilgilendirdiği kadar tıp öğrencilerini ve “tıp eğitimi” akademisyenlerini de ilgilendiriyor
- Sağlıkta insani bilimler; tıpta insani bilimler, tıbbın sanat yönü ile yakından ilişkilidir (aynı şey değil)

Doctoring

- İngilizcede “doctoring” tıpta insani bilimler tarafını anlatır, güzel dilimizde hikmet kökeninden gelen “hekimlik” bu ifadeyi karşılamaz mı acaba?
- Gerçek anlamda hekimlik için iletişim becerileri, diğerkâmlık, öz-farkındalık, yargı, profesyonellik ve kişiliğin sosyal ve kültürel boyutta geliştirilmesi gerekir
- Tıpta insani bilimlerin tek dünya görüşü yok, bu genellikle pozitif bilimlerde olur
- Gerçek diye kabul edilen tartışmasız bir durum da yok
- Pozitif bilimlere göre insani bilimler sayısız ve büyük farklılık taşır

Tıpta İnsani Bilimler

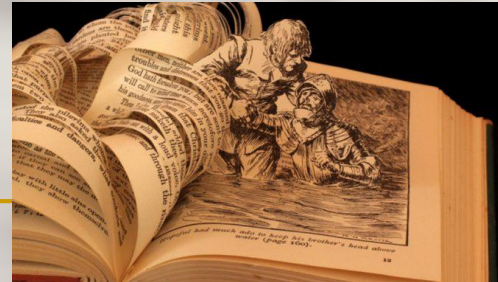
- İnsani bilimler (edebiyat, felsefe, etik, tarih ve din)
- Sosyal bilimler (antropoloji, kültürel çalışmalar, psikoloji, sosyoloji ve sağlık coğrafyası)
- Güzel sanatlar (edebiyat, tiyatro, sinema ve görsel sanatlar) arasında bir alan

Edebiyat ve Tıp

- Daha önceleri “edebiyatta tıp” diye ifade edilen kavram, aslında insani bilimlerin iki kolu olan tıp ve edebiyatın birbiri ile ilişkisini anlatır
- Bu ilişki bir “şirket evliliği” değil, edebiyat ve tıp arasında bir diyalog içerir

Edebiyat-tıp ilişkisinin yararları

1. Hekimlerin hastalarını daha iyi anlamasına yarayacak özellikleri edinmesinde hastaların hikâyelerini okumak ve onlarla ilgili yazılar yazmak çok yararlı
2. Edebiyatla uğraşmak ve edebi konularda tartışmalar yapmak hekimlerin biaslarını ve varsayımlarını anlamada kendisine yardım eder
3. Hekimliğin edebiyat tıp ilişkisi ahlaki ilgilendiren yönüne hekimlerin eğilip bu alanda kendilerini güçlendirmelerine yol açar

Bedenen ruhen sosyal yönden...

- Sanatın bizatihi terapötik etkisi de yüzyıllardır biliniyor ve atalarımız bu açıdan dünyaya öncülük etmişlerdi
- Bu arada spor, ille de spor....
- Sahi sağlığın, beden ve ruh boyutu yanında bir de sosyal yönü yok muydu?

2. Kısım - Müzik

Müzik Nedir?

- Kendimizle ve başkalarıyla bir tür iletişim yolu

Müzik

- Kelimelerle anlatılamayan duygu ve düşüncelerin seslerle anlatılması sanatı
- *Musiki-musika-muzika-müzik* kelimeleri Yunanca kökenli
 - Yunan alfabesinde *m-o-u-s-a* harfleriyle yazılan peri anlamındaki kelimenin sonuna gelen –ike veya –ika takısı, o kelimeye konuşulan dil anlamını kazandırır; (Elenika (Yunanca), Turkika (Türkçe) vb.) Musa'ya eklenen –ike takısı, perilerin dili anlamını verir
- Mûsikiye daha sonraları toplumumuzda İslâmi terimle meleklerin dili denilmiştir.(Bezm-i Elest avazesi)

İnsan Niçin Müzik Dinler?

- ✓ İnsanlar niye müzik dinler? Birkaç onyıdır buna değişik işlevler sebep gösterildi
- ✓ Bilimsel çalışmalar bu konuda farklı sonuçlar verdi ve literatürle birlikte kafalar karıştı
- ✓ ABD'de yapılan kapsamlı bir çalışmada şu veya bu şekilde öne sürülmüş 129 işlev listelenmiş ve 834 kişiye bunlar önem derecesine göre sıralatılmış
- ✓ Özellikle 3 grupta müziğin işlevleri özetlenebilir deniyor:

1. Duygu durumunu düzenlemek ve duygusal ihtiyaçları karşılamak
2. Kendi farkındalığını gerçekleştirmek, pekiştirmek
3. Toplumsal aidiyeti ifade etmek

Merriam: Müziğin 10 İşlevi

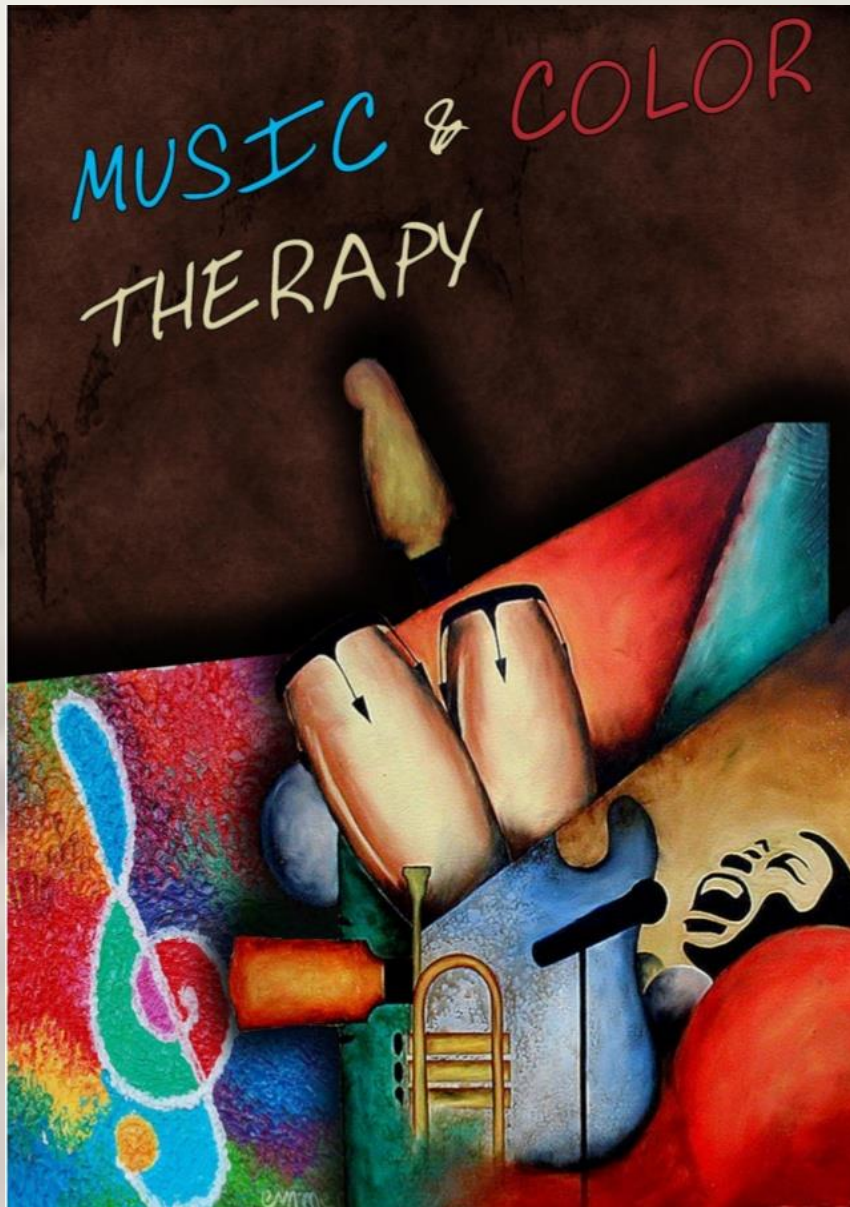
1. Duygusal durumun ifadesi
2. Estetik haz
3. Eğlence
4. İletişim
5. Sembolik temsiliyet
6. Fiziksel cevap
7. Sosyal normlara gönderme
8. Sosyal faaliyetlerin ve dini ritüellerin değerinin artırılması
9. Kültürün dengesine ve kalıcılığına katkı
10. Toplumun kaynaşmasına katkı

İnsan vücudu/ruhu ve müzik birbirine çok uyuyor

müzihsiz bir hayat hatadır
-nietzsche-

Kaynaklar

- <http://77tr.wikipedia.org/wiki/M%C3%BCzik>.
- Faik Çelik, Hekimliğin Seyir Defteri, Deomed Yayınları, İstanbul, 2013.
- Martin Clayton, Oxford Handbook of Music Psychology, New York, 2008.
- [Thomas Schäfer](#), [Peter Sedlmeier](#), Christine Städtler, David Huron. The psychological functions of music listening. *Front. Psychol.*, 13 August 2013 | doi: 10.3389/fpsyg.2013.00511.
- [Schäfer T](#), [Sedlmeier P](#), [Städtler C](#), [Huron D](#). The psychological functions of music listening. *Front Psychol.* 2013 Aug 13;4:511. doi: 10.3389/fpsyg.2013.00511. eCollection 2013.
- [Lonsdale AJ](#), [North AC](#). Why do we listen to music? A uses and gratifications analysis. *Br J Psychol.* 2011 Feb;102(1):108-34. doi: 10.1348/000712610X506831.
- John Sloboda, Susan A. O'neil and Antonia Ivaldi, Functions of Music in Everyday Life: An Exploratory Study Using the Experience Sampling Method. *Musicae Scientiae* 2001 5: 9, DOI: 10.1177/1029864900100500102.
- Proceedings of the 12th International Conference on Music Perception and Cognition and the 8th Triennial Conference of the European Society for the Cognitive Sciences of Music, July 23-28, 2012, Thessaloniki, Greece Cambouropoulos E., Tsougras C., Mavromatis P., Pasiadis K. (Editors). Hasan Gürkan Tekman, Diana Boer, Ronald Fischer. Values, Functions of Music, and Musical Preferences.

21.05.2017

Haydar Sur Sunumu

24

Teşekkür...

